

COLECȚIE COORDONATĂ DE BOGDAN-ALEXANDRU STĂNESCU

Anansi
MUSE

LOUISE

GLÜCK

Noapte credincioasă și virtuoasă

Traducere din limba engleză de Bogdan-Alexandru Stănescu

editori:

Magdalena Marculescu Silviu Dragomir **fondator:**
Ion Marculescu, 1994

DIRECTOR EDITORIAL.*

Bogdan-Alexandru Stănescu **redactare:** Domnica
Drumea **design:** Andrei Gamart

DIRECTOR PRODUCȚIE: Cristian Claudiu Coban
cită: Gabriela Anghel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GLÜCK, LOUISE

Noapte credincioasă și virtuoasă / Louise Glück; trad.
din lb. engleză de Bogdan-Alexandru Stănescu.

— București: Pandora Publishing, 2021

ISBN 978 - 606 - 978 - 398 - 6

I. Stănescu, Bogdan-Alexandru (trad.)

821.111

Titlul original: *Faithful and Virtuous Night* Autor:
Louise Glück

Copyright © 2014, Louise Glück All rights reserved

Copyright © Pandora M, 2021 pentru traducerea în
limba română

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București Tel.: + 4 021
300 60 90; Fax: + 4 0372 25 20 20 www.pandoram.ro

ISBN: 978 - 606 - 978 - 398 - 6

Pandora M face parte din Grupul Editorial TREI

Nota traducătorului în volum există unele omofonii imposibil de redat în limba română, precum cea din titlu și din poemul omonim, între cuvintele *knight* și *night* („my brother was reading a book he called / the faithful and virtuous night”), sau, în același registru, polisemii precum „made with my left hand – I «left» also, as «remaining»”.

Sperăm însă că am reușit să „echivalăm” austeritatea și ambiguitățile de substanță ale volumului.

Parabolă

Mai întâi ne-am despuiat de bunurile lumești, după cum ne-nvăță Sf. Francisc, așa încât sufletele să nu ne fie distrase»

de câștig sau de pierdere, dar și pentru ca trupurile să poată străbate ușor trecătorile de munte, a trebuit apoi să discutăm încotro, unde-am putea merge, a douăntrebare fiind de-ar trebui s-avem un scop, la care mulți dintre noi au protestat îndârjiți că un asemenea scop ar corespunde bunurilor lumești, fiind adică limitare ori constrângere, pe când ceilalți au spus că tocmai acest cuvânt ne sfînștea pelerini, iar nu răătăcitori: în mintea noastră, cuvântul era tradus ca un vis, un ceva – căutat, așa că prin concentrare l-am fi putut zări licărind printre pietre, fără să trecem orbi pe lângă el; fiecă nouă problemă am dezbatut-o la fel, plenar, cu argumente aruncate dintr-o parte-n alta, așa c-am devenit, zic unii, mai puțin flexibili, mai resemnați, soldați într-un război inutil. Și neaua s-a așternut pe noi, vânturile ne-au bătut, apoi cu vremea s-au domolit – unde fusese zăpadă, multe flori au răsărit, și unde stelele luciseră, soarele-a urcat peste coronamentul copacilor, așa c-am avut din nou umbră; de multe ori s-a întâmplat așa.

J

Și ploaie, și potop câteodată, și avalanșe, în care unii dintre noi au dispărut, și câteodată păream să fi ajuns la un acord, cu urcioarele de apă aburcale pe umăr; dar întotdeauna acel moment trecea, așa că

(după mulți ani) eram încă-n prima fază, încă ne

pregăteam să pornim într-o călătorie, dar eram schimbați;

O puteam vedea unii la alții; ne schimbaserăm deși nu făcuserăm un pas, și cineva a spus, ah, uite cât am îmbătrânit, călătorind doar dinspre zi spre noapte, nici înainte, nici în lături, iar asta părea în mod ciudat, miraculos. Iar cei ce credeau c-avem nevoie de un scop credeau că acesta este scopul, iar cei ce credeau că trebuie să rămânem liberi pentru a afla adevărul credeau că acesta fusese revelat.

O aventură

1.

Mi-am dat seama, într-o noapte, pe când adormeam, c-o terminasem cu toate aventurile cărora le fusesem atâta timp sclavă. Ai terminat cu dragostea?

a murmurat inima mea. La care-am răspuns că multe descoperiri profunde ne-așteaptă, sperând, în același timp, să nu-mi ceară exemple. Pentru că nu aveam. Dar credința-n existența lor -

asta era, cu siguranță, ceva.

2.

A doua noapte mi-a adus același gând, de data asta despre poezie, iar în nopțile ce au urmat diferite alte pasiuni și senzații au fost, la fel, lăsate deoparte pe vecie, și-n fiecare noapte inima mea își deplângea viitorul, ca un copilaș lipsit de jucăria preferată.

Dar aceste despărțiri, am spus, fac parte din natura lucrurilor.

Și iar am vorbit despre vastele teritorii ce se deschid în fața noastră odată cu fiecă rămas-bun.

Și cu acea frază am devenit >

un cavaler glorios călărind în apus, iar inima mi-a devenit armăsarul.

3.

Intram, vei înțelege, în regatul morții, deși, de ce era peisajul lui atât de convențional nu știam să spun. Și aici zilele erau foarte lungi pe când anii foarte scurți. Soarele se scufunda în spatele piscului îndepărtat.

Stelele străluceau, luna poleită creștea și descreștea.

Apoi mi-au apărut chipuri din trecut:

mama și tata, surioara mea pe când era copilă; se pare că nu terminaseră ce aveau să-mi spună, deși acum puteam să-i aud pentru că inima-mi tăcuse.

4.

În acest moment, am ajuns la prăpastie însă cărarea, am văzut, nu cobora spre a trece dincolo; mai curând, însă, netezită, continua la aceeași înălțime cât vedeai cu ochii, deși treptat muntele ce-o purta se risipise complet așa încât m-am trezit călărind domol în aer -

peste tot prin jur, cei morți mă aplaudau, bucuria de a-i fi găsit umbrită de sarcina de a le răspunde -

5.

Așa cum fuseserăm cu toții carne, de-a valma, acum abur eram.

Așa cum fuseserăm mai înainte obiecte cu umbră, acum eram substanță fără formă, chimicale evaporate. De două ori a nechezat inima mea, sau poate de două ori a negat - era greu de spus.

6.

Aici viziunea a luat sfârșit. Eram în pat, soarele dimineții se-nălța mulțumit, pilota din puf mi se-aduna în troiene albe peste picioare.

Pusesesei cu mine - în cealaltă pernă era o scobitură. Scăpaserăm de moarte - ori asta o fi fost priveliștea din prăpastie?

Trecutul

O luminiță apare pe cerdintr-odată, printre două crengi de pin, acele lor fine desenate acum pe suprafața strălucitoare și deasupra acestui paradis înalt, împănat

Adulmecă aerul. Acesta e mirosul pinului alb, cel mai intens atunci când vântul îl răscolește, iar sunetul ce-l scoate e la fel de straniu, ca sunetul vântului într-un film -

Umbre mișcătoare. Frânghiile își scot sunetul lor. Ce auzi acum va fi sunetul privighetorii, *chordata*, bărbătusul curtează femela -

Frânghiile mișcă. Hamacul se leagănă-n vânt, strâns

legat între doi pini.

Adulmecă aerul. Acesta este mirosul pinului alb.

Vocea mamei mele o auzi, ori e doar zgomotul pe care-l fac copacii când trece vântul prin ei?

Că oare ce sunet ar putea să scoată de ar trece prin nimic?

Noapte credincioasă și virtuoasă

Povestea mea începe foarte simplu: vorbeam și eram fericită.

Sau: vorbeam, deci eram fericită.

Sau: eram fericită, deci vorbeam.

Eram ca o lumină puternică ce traversează o cameră întunecată.

Dacă e așa de greu să încep, imaginează-ți cum îmi va fi să închei - Pe patul meu, cearșafuri imprimate cu iahturi colorate inducând, simultan, viziuni ale aventurii (sub forma unor explorări)

și senzații de blândă legănare, ca-ntr-un scrânciob.

Primăvară, și draperiile flutură.

Adierile pătrund în cameră, aducând primele insecte. Zumzetul ca o rugăciune.

Amintiri esențiale dintr-o memorie cuprinzătoare.

Puncte de limpezime într-o pâclă de ceață, vizibile cu intermitență, ca un far a cărui unică misiune e să emită un semnal.

Dar care e de fapt rațiunea farului?

Acesta este nordul, spune el.

Și nu: eu sunt portul unde tragi în siguranță.

Spre iritarea lui, împărțeam camera asta cu fratele meu mai mare.

Ca să mă pedepsească pentru că exist, mă ținea trează, citind povești de aventuri la lumina gălbuie a lămpii de veghe.

Obiceiurile de demult: fratele meu, pe partea lui de pat, supus, dar din proprie voință, capul luminat, aplecat deasupra brațelor, chipul în întuneric -

La vremea despre care vorbesc, fratele meu citea o carte căreia-i spunea noapte credincioasă și virtuoasă.

Aceasta să fi fost noaptea-n care el citea, în care eu stăteam trează?

Nu - era o noapte de demult, un lac al beznei din care o stâne-a răsărit, iar din stâncă o sabie a crescut.

În mintea mea, un du-te-vino de senzații, un zumzet stins, ca al insectelor.

Când nu-l urmăream pe fratele meu, stăteam în pătuțul pe care-l împărțeam fixând tavanul - niciodată partea mea preferată a camerei. Îmi amintea de tot ce nu vedeam, de cer, evident, dar și mai dureros de părinții mei stând pe nori albi, purtând hainele lor albe de călătorie.

Totuși, și eu călătoream, în cazul de față imperceptibil din noaptea aceea și până-n dimineața următoare, și eu aveam o ținută specială: pijamale cu dungi.

Imaginează-ți, de vrei, o zi de primăvară. O zi nevinovată: ziua mea de naștere. Jos, trei cadouri pe masa din bucătărie.

Într-o cutie, batistuțe călcate, cu monogramă.

În a doua, creioane colorate aranjate pe trei rânduri, ca-ntr-o fotografie de școală.

În ultima cutie, o carte intitulată *Prima mea carte de citit*.

Mătușa mea a împăturit hârtia de împachetat cu model; panglicile au fost rulate în trei ghemuri elegante.

Fratele meu mi-a dat un baton de ciocolată învelit în staniol.

Apoi, dintr-odată, am rămas singură.

Poate că ocupația unui copil foarte mic este să observe și să asculte:

Din punctul acesta de vedere, toată lumea era ocupată am ascultat sunetele variate scoase de păsările pe care le hrăneam, triburile de insecte ce eclozau, cele mici târându-se de-a lungul pervazului, și de sus mașina de cusut a mătușii mele care» >

dădea găuri într-un morman de rochii -

Neliniștită, ești neliniștită?» >>

Aștepți ca ziua să se sfârșească, aștepți ca fratele tău

să se-ntoarcă la cartea lui?

Să revină noaptea, credincioasă, virtuoasă, să lecuiască, pentru scurt timp, schisma dintre tine și părinții tăi?

Asta nu s-a întâmplat, bineînțeles, imediat.

Până atunci, era ziua mea;

cumva, începutul luminos a devenit interminabilul mijloc.

Vreme blândă pentru final de-april. Nori pufoși deasupra capului, plutind printre meri. Am luat *Prima mea carte de citit*, ce părea să fie o poveste despre doi copii – nu știam să citesc cuvintele.

Pe-a treia pagină a apărut un câine.

Pe-a cincea era o minge – unul dintre copii o aruncase mai sus decât părea posibil, și atunci câinele s-a înălțat, plutind pe cer după minge. Asta părea să fie povestea.

Am dat paginile. Când am terminat am luat-o de la capăt, așa încât povestea a căpătat o formă circulară, asemenea zodiacului. Mă amețea. Mingea galbenă părea promiscuă, la fel de confortabilă în mâinile băiatului și-n gura câinelui –

Brațe, pe sub mine, mă ridică.

Ar fi putut fi brațele oricui, ale unui bărbat, ale unei femei.

Lacrimi îmi picură pe pielea dezvelită. Lacrimile cui? Sau eram afară în ploaie, așteptând mașina?

Ziua devenise instabilă.

În marele albastru apăruseră fisuri, sau, mai precis, nori negri improbabili. s-au impus pe fondul de azur.

Undeva, pe țărmurile cele mai îndepărtate ale timpului, mama și tata plecau în ultima lor călătorie, mama își săruta cu drag noul copilaș, tata îl arunca pe fratele meu în aer.

Sedeam la fereastră, alternând prima mea lecție de citit cu observarea scurgerii timpului, introducerea mea în filosofie și religie.

Poate am ațipit. Când m-am trezit, înfățișarea cerului

se schimbase. Cădea o ploaie ușoară, ce făcea ca totul să pară proaspăt și nou -

Am continuat să privesc fix la joaca frenetică a câinelui cu mingea galbenă, obiect ce în curând avea să fie înlocuit cu altul, poate o jucărie moale -

Și-apoi, brusc, se-nserase. am auzit vocea fratelui meu care striga s-anunțe c-a ajuns acasă.

Cât de bătrân părea, mai bătrân decât de dimineață.

Și-a așezat cărțile lângă suportul de umbrele și s-a dus să se spele pe față.

Bretelele uniforme i se bălăngăneau mai jos de genunchi.

Habar nu ai cât de șocat e

un copil mic atunci când un lucru continuu se oprește.

Sunetul, în acest caz, venind dinspre camera de cusut, ca un burghiu, însă venind de departe - a dispărut. Peste tot era tăcere.

Și apoi, în tăcere, zgomot de pași.

Și apoi eram toți laolaltă, mătușa și fratele meu.

Apoi s-a pus de ceai.

În dreptul meu, o felie de tort cu ghimbir și în mijlocul feliei, o singură lumânare, de aprins mai târziu.

Ce tăcută ești, a spus mătușa mea.

Era adevărat -

din gură nu-mi ieșeau sunete. Și totuși erau în capul meu, exprimate, e posibil, într-o formă mai puțin exactă, probabil gândite, deși la vremea aceea încă-mi păreau a fi sunete.

Era ceva acolo unde nu fusese nimic.

Sau ar trebui să spun, nu era nimic acolo dar fusese spurcat de-ntrebări - Capul îmi roia de întrebări; aveau această calitate de a fi cumva organizate, ca planetele -

Afară se lăsa noaptea. Asta să fi fost oare noaptea aceea pierdută, împânzită cu stele, pătată de lumina lunii, ca un soi de substanță chimică ce conserva tot ce era scufundat în ea?

Mătuşa mea aprinsese lumânarea.

Întunericul mătura ținutul, iar pe mări plutea
noaptea ținuită de-o bucată de lemn -

De-aș fi putut vorbi, ce aș fi spus?

Cred că aș fi spus adio, căci într-un fel *era* adio -

Ei bine, ce să fac? Nu mai eram bebeluș.

Găseam alinare în întuneric.

Vedeam, difuz, bărcile cu pânze albastre și galbene
de pe fata de pernă.

Eram doar cu fratele meu; stăteam întinși în
întuneric, respirând laolaltă, intimitatea cea mai profundă.

Îmi venise ideea că toate ființele omenești se împart
între cei ce vor să meargă înainte și cei ce vor să se-
ntoarcă.

Sau, s-ar putea spune, cei ce vor să continue să
meargă și cei ce vor să fie opriți din drum de sabia
învăpăiată.

Fratele meu m-a luat de mână.

Curând, și ea avea să se-ndepărteze, plutind deși,
poate, în mintea fratelui meu, va supraviețui, devenind
imaginară - Odată ce-ai început, cum te mai poți opri?
Presupun că pot pur și simplu aștepta să fiu întreruptă ca,
în cazul părinților mei, de un copac masiv - șalupa, ca să
zic așa, va fi trecut pentru ultima oară printre munți.

Ceva, se zice, precum alunecarea-n somn, spre care
m-am îndreptat.

A doua zi, puteam vorbi din nou.

Mătuşa mea a fost copleșită de fericire - se pare că
fericirea mea îi fusese dată ei, însă ea avea mai mare
nevoie, trebuia să crească doi copii.

Eram mulțumită cu îngândurarea mea. Îmi treceam
zilele cu creioanele colorate (curând consumasem culorile
închise) deși ce vedeam, după cum i-am spus mătușii, era
mai puțin o redare efectivă a lumii și mai curând o viziune
a transformării ei ulterioare trecerii prin pustiul din mine.

Ceva precum, am spus, lumea în primăvară.

Când nu mă preocupa lumea făceam desene cu
mama, pentru care poza mătuşa mea, ținând în mână, la

cererea mea, o crenguță de sicomor.

Cât despre misterul tăcerii mele: am fost nedumerită mai puțin de retragerea sufletului meu decât de întoarcerea lui, pentru că s-a-ntors cu mâna goală - Cât de adânc se-afundă acest suflet, ca un copil în supermarket, căutându-și mama -

Poate-i ca un scufundător cu destul aer în tubul lui de oxigen doar cât să exploreze adâncurile câteva minute sau așa cevaapoi plămânii îl trimit înapoi.

Dar ceva, eram sigură, li se opunea plămânilor, probabil o dorință de moarte - (folosesc cuvântul *suflet* ca pe un compromis).

Bineînțeles, într-un fel, nu eram cu mâna goală: aveam creioanele mele colorate.

În alt fel, chiar asta vreau să zic:
acceptasem surogate.

Era o provocare să folosesc culorile vii, cele care mai rămăsese, deși mătușa mea le prefera, bineînțeles - considera că toți copiii trebuie să fie veseli.

Și așa a trecut timpul: am devenit băiat, ca fratele meu, apoi bărbat.

Cred că aici te părăsesc. Se pare că nu există încheiere perfectă. Într-adevăr, sunt infinite încheieri. Sau poate că, odată ce-ai început, nu mai sunt decât încheieri.

Teoria memoriei

Acum mult, mult timp, înainte să fiu o artistă chinuită, bolnavă de dor, dar incapabilă să am legături afective trainice, cu mult înainte de asta, eram o conducătoare glorioasă care unise un ținut dezbinat - așa mi-a spus o ghicitoare care mi-a citit în palmă. Lucruri mărețe, a spus, îți stau în față, sau poate-n urmă; e dificil de spus cu siguranță. Și totuși, a adăugat, care-i diferența? Acum ești o copilă ce se ține de mână cu o ghicitoare. Restul nu-i decât ipoteză și vis.

Tăcere plină de vorbe tăioase

Hai să-ți spun ceva, a zis bătrâna.

Eram așezate față-n față, în parcul din -, oraș celebru

pentru păpușile din lemn.

La vremea aia, fugisem de-o relație tristă de iubire și, ca un soi de penitență ori autopedepsire, munceam într-o fabrică, unde ciopleam minuscule mânuțe și piciorușe.

Parcul mi-era consolarea, în special în răstimpul liniștit de după asfințit, când era adesea pustiu.

Dar în seara aia, când am intrat în ce era cunoscut drept Grădina Contesei, am văzut că cineva mi-o luase înainte. Îmi dau seama acum că aş fi putut trece mai departe, însă eram fixată pe această destinație; toată ziua mă gândisem la cireșii plantați în luminiș, a căror perioadă de înflorire aproape trecuse.

Stăteam în tăcere. Se lăsa amurgul și odată cu el a venit o senzație de îngrădire ca-ntr-un compartiment de tren.

Când eram tânără, a spus ea, îmi plăcea să străbat cărarea din grădină în amurg și dacă drumul era destul de lung, vedeam cum răsare luna.

Asta era pentru mine marea desfătare: nu sexul, nu mâncarea, nu plăcerile lumești.

Preferam răsăritul lunii și câteodată auzeam, în aceeași clipă, notele sublime ale corului final din *Nunta lui Figaro*. De unde se auzea muzica? N-am aflat niciodată.

Pentru că e-n natura cărărilor din grădină să fie circulare, în fiecare noapte, după aceste preumblări, mă regăseam în fața ușii mele, privind-o îndelung, cu greu reușind să disting, în beznă, mânerul rotund, lucios.

A fost, a zis ea, o mare descoperire, în afara vieții mele adevărate.

Dar în unele nopți, a spus, luna abia se zărea printre nori și muzica nu începea deloc. O noapte de pură descurajare.

Și totuși, noaptea următoare o luam de la capăt, iar adesea totul era bine.

Nu-mi venea nimic de spus în minte. Povestea asta, așa dezlânată cum am scris-o, a fost de fapt întreruptă la fiecare pas de tăceri ca-n transă și pauze-ndelungi, așa că în momentul acesta deja se lăsase noaptea.

Ah, noaptea cuprinzătoare, noaptea atât de dornică să adăpostească stranii percepții. Simțeam că un secret important e pe cale să-mi fie încredințat, așa cum o torță e trecută dintr-o mână-n alta într-o ștafetă.

Scuzele mele cele mai sincere, a spus ea.

Te confundasem cu una dintre prietenele mele.

Și-a arătat spre statuile printre care stăteam, eroi, sfinte martire ținând bebeluși din granit la sân.

Neschimbătoare, a zis ea, nu ca ființele umane.

Am renunțat la ele, a zis.

Dar nu mi-am pierdut niciodată gustul pentru călătorii circulare.

Corectează-mă dacă greșesc.

Deasupra capetelor noastre, florile de cireș începuseră să se scuture pe cerul nopții, sau poate că stelele pluteau, pluteau și se destrămau, iar acolo unde se prăbușeau noi lumi luau ființă.

Curând după aceea m-am întors în orașul natal și m-am împăcat cu fostul meu iubit.

Și totuși, din ce în ce mai des mintea mea se întorcea la acest incident, studiindu-l din toate perspectivele, cu fiecare an tot mai convinsă, în ciuda lipsei de dovezi, că-n el se afla ascuns un anumit secret.

În cele din urmă am tras concluzia că orice mesaj ar fi fost acolo, el nu era conținut de limbaj – așa, mi-am dat seama, îmi vorbea mama, tăcerile ei pline de vorbe tăioase povătuindu-mă și binecuvântându-mă –

și mi s-a năzărit că nu doar mă-ntorsesem la iubitul meu dar mă-ntorceam acum în Grădina Contesei unde cireșii erau încă-n floare, ca un pelerin ce caută ispășire și iertare, drept care-am presupus că la un moment dat voi găsi acolo o ușă cu mâner rotund, lucios, dar când se va-ntâmpla asta și unde, îmi era cu neputință să știu.

Musafiri din străinătate

1.

La ceva vreme după ce intrasem în acea perioadă a vieții la care oamenii fac aluzii doar când e vorba de alții,

nu și de ei, în miez de noapte a sunat telefonul. Suna și suna de parcă lumea ar fi avut nevoie de mine, deși în realitate era invers.

Stăteam întinsă-n pat, încercând să analizez sunetul. Avea insistența mamei și stânjeneala dureroasă a tatii.

Când am răspuns, linia era moartă.

Sau telefonul funcționa, dar cel care sunase era mort? Sau nu sunase telefonul ci, poate, la ușă?

2.

Mama și tata stăteau în frig pe treptele de la intrare. Mama mă fixa cu privirea, pe mine, o fiică, o femeie aidoma ei.

Nu te gândești niciodată la noi, a spus.

Îți citim cărțile când ajung în ceruri.

Abia de ne mai menționezi, abia ce-o mai amintești»

>

pe sora ta.

Și-au arătat spre sora mea moartă, o ființă cu totul străină, strâns înfășată-n brațele mamei.

De n-am fi noi, a spus ea, tu n-ai exista.

Iar sora ta – ai sufletul surorii tale.

Apoi au dispărut, ca misionarii mormoni.

3.

Strada era din nou albă, toate tufișurile-acoperite cu zăpadă greoaie copacii sclipeau, încorsetați în gheață.

Stăteam întinsă în întuneric, așteptând să se sfârșească noaptea.

Părea să fie noaptea cea mai lungă pe care-o trăisem eu vreodată, mai lungă decât noaptea-n care m-am născut.

Scriu mereu despre voi, am spus cu voce tare.

De fiecare dată când spun „Eu”, mă refer la voi.

4.

Afară, strada era tăcută.

Receptorul zăcea pe-o parte printre cearșafurile mototolite; zvâcnetul lui arțăgos încetase de câteva ore.

L-am lăsat așa, cu cordonul lui lung șerpuind pe sub

mobilă.

Am privit cum cădea zăpada;
nu prea ascundea lucrurile, cât le făcea să pară mai mari.

Cine-ar putea suna în miez de noapte?

Necazurile sună, disperarea sună.

Fericirea doarme ca un prunc.

Peisaj aborigen

Acum calci chiar pe tatăl tău, mi-a spus mama și, într-adevăr, stăteam exact în mijlocul unui pat de iarbă așa de bine tunsă-ncât ar fi putut fi mormântul tatii, deși nu era acolo vreo piatră care s-o ateste.

Acum calci chiar pe tatăl tău, a repetat, mai tare-acum, și-a-nceput să-mi sune straniu, fiind chiar ea destul de surdă; până și doctorul spusese asta.

M-am mutat ușor într-o parte, unde se termina tata și-ncepea mama.

Cimitirul era tăcut. Vântul sufla printre copaci; auzeam, foarte pierit, bocete venind dinspre alte șiruri de morminte, și mai de departe, un câine jeluind.

În cele din urmă, sunetele s-au estompat. Mi-a trecut prin minte că nu-mi aminteam să mă fi adus vreo mașină acolo, în locul care-mi părea acum a fi un cimitir, deși ar fi putut fi cimitir doar în mintea mea; poate era un parc sau, de nu un parc, o grădină ori un umbrar, înmiresmate, am băgat de seamă, de parfumul trandafirilor – *douceur de vivre* îmbălsămând aerul, dulceața vieții, cum zice vorba. Deodată, mi-am dat seama că sunt singură.

Unde dispăruseră celelalte, vara și sora mea, Caitlin și Abigail?

Dar acum se cobora întunericul. Unde era mașina > care trebuia să ne ducă acasă?

Am început atunci să caut un soi de alternativă. Am simțit»

cum crește-n mine o nerăbdare, care aducea, as zice, cu anxietatea.

În cele din urmă, în depărtare, am distins un tren micuț, oprit, se pare, în spatele unor arbuști cu frunziș,

conductorul sprijinit leneș de cadrul ușii, fumând o țigară.

Nu uita de mine, am strigat, acum alergând peste multe morminte, nenumărate mame și tați -

Nu uita de mine, am strigat când am ajuns într-un sfârșit lângă el.

Doamnă, mi-a spus, arătând spre șine, sper că-nțelegeți că asta-i capătul, șinele se opresc aici. Vorbele-i erau aspre, și totuși avea ochii blânzi; asta m-a încurajat să insist mai tare.

Dar duc înapoi, am spus, și am observat robustețea lor, de parcă ar fi avut înaintea multe asemenea drumuri de întoarcere.

Știi, a spus, munca noastră-i grea: înfruntăm multă durere și dezamăgire.

M-a privit cu și mai multă onestitate.

Eram și eu ca tine odinioară, a adăugat, îndrăgostit de tumult.

Acum îi vorbeam ca unui vechi prieten: dar tu, am spus, știind că era liber să plece, nu vrei deloc să te-ntorci acasă, să vezi din nou orașul?

Asta-i casa mea, a spus.

Orașul - orașul e locul unde dispar.

Utopia

Când oprește trenul, a spus femeia, trebuie să te urci. Dar cum o să știu, a întrebat copila, că e trenul care trebuie? O să fie trenul care trebuie, a spus femeia, pentru că e ora potrivită. De gară se apropia un tren; din coș izvorau nori cenușii de fum. Sunt îngrozită, se gândește copila, strângând în mâini lălelele galbene pe care o să i le dea bunicii. Părul i-a fost strâns împletit, ca să reziste pe timpul călătoriei. Apoi, fără o vorbă, se urcă în trenul din care se aude un sunet straniu, și nu e într-o limbă precum cea pe care o vorbește ea, ci mai curând un geamăt sau un țipăt.

Cornwall

Un cuvânt cade-n negură ca mingea unui copil în iarba înaltă unde rămâne strălucind și scânteind >

seducător până când izbucnirile aurii, se dovedesc a

fi doar flori de piciorul-cocoşului în câmpie.

Cuvânt/negură, cuvânt/negură: așa stătea treaba cu mine. Totuși, tăcerea mea nu era niciodată deplină -

Ca o cortină trasă pentru a dezvălui o priveliște, câteodată negura se risipea: vai, jocul se termina. Jocul se termina și lumea fusese cumva nivelată de stihii așa că acum era totodată recăpătată și inutilă.

Locuiam pe vremea aceea cu chirie într-o casă de țară. Câmpiile și munții luaseră locul clădirilor înalte.

Câmpii, vaci, apusuri deasupra pajiștii revene.

Doar ciripitul înconjurător distingea ziua de noapte, murmurul neconținut și freamățul se contopeau în ceva înrudit cu tăcerea.

Sedeam, mă plimbam. Când se lăsa noaptea, intram în casă. Pregăteam câte o cină sărăcăcioasă doar pentru mine, la lumina lumânărilor.

Seara, când puteam, scriam în jurnal.

Depart, departe de tot, auzeam tălângile vacilor ce străbăteau pășunea.

Noaptea înainta din ce în ce mai tăcută.

Simțeam cuvintele dispărute cum zac alături de tovarășele lor, precum fragmentele dintr-o biografie nerevendicată.

Totul era, bineînțeles, o mare greșală, înfruntam, credeam eu, sfârșitul: ca o fisură într-un drum prăfuit sfârșitul mi se înfățișa -

>

De parcă acel copac ce-mi înfruntase părinții devenise un abis cu forma unui copac, o gaură neagră crescând în praf, acolo unde pe ziuă o biată umbră ar fi fost de ajuns.

M-am simțit, în fine, ușurată să mă-ntorc acasă.

Când am ajuns, studioul era plin de cutii. Tuburi de carton, cutiile diverselor obiecte ce erau viețile mele încremenite, vasele și oglinzile, bolul albastru pe care-l umpleam cu ouă din lemn.

Cât despre jurnal: am încercat. Am insistat.

Mi-am mutat scaunul în balcon -

Luminile străzii veneau înspre mine înșirându-se de-a lungul râului, de-o parte și de alta. Birourile se întunecau.

La marginea râului, ceata încercuia luminile; după o vreme, nu mai vedeai luminile, ci o stranie lucire înecând ceața, sursa ei, un mister.

Noaptea înainta. Ceața fremăta în jurul becurilor aprinse. Presupun că acolo era vizibilă; altundeva, pur și simplu așa stăteau lucrurile, tulburi, acolo unde fuseseră clare.

Am închis cartea.

Totul era în urma mea, totul în trecut.

Înainte, așa cum am spus, se afla tăcerea.

Nu vorbeam cu nimeni.

Câteodată suna telefonul.

Ziua alterna cu noaptea, pământul și cerul se iveau, pe rând, în lumină.

Postfață

Citind ceea ce tocmai am terminat de scris, cred acum că m-am oprit precipitat, așa că povestea mea pare-a fi fost ușor distorsionată, încheindu-se așa, râu abrupt ci într-un soi de ceață artificială de felul celei pulverizate pe scenă pentru a ascunde schimbările dificile de decor.

De ce m-am oprit? Vreun instinct a intuit o formă, artista din mine intervenind să oprească traficul în acel moment?

O formă. Sau soarta, după cum îi spun poezii, intuită în acele câteva ore de demult -

Trebuie să fi crezut asta odinioară.

Totuși îmi displace termenul ce-mi pare o cârjă, o fază, adolescența minții, poate -

Totuși, era un termen pe care-l foloseam chiar eu, adesea pentru a-mi explica eșecurile.

Soarta, destinul ale cărui proiecte și avertismente îmi par acum simple simetrii locale, fleacuri metonimice în interiorul unei confuzii imense -

Ceea ce vedeam era haosul.

Pensula mi-a încremenit în mână - nu-l puteam picta.

Întuneric, tăcere: asta era senzația.

*

Cum îi spuneam noi atunci?

„O criză a viziunii” corespunzând, credeam eu, copacului ce i-a înfruntat pe părinții mei, însă, pe când ei au fost împinși înainte, în obstacol, eu m-am retras, sau am fugit –

Negura a-nvăluit scena (viața mea).

Personajele au venit și-au plecat, s-au schimbat costume, mâna mea cu pensulă se mișca dintr-o parte-n alta fără să atingă pânza, dintr-o parte-n alta, ca un ștergător de parbriz.

Cu siguranță acesta era deșertul, noaptea întunecată. (În realitate, o stradă aglomerată din Londra, cu turiștii agităndu-și în aer hărțile colorate.)

Cineva pronunță un cuvânt: *Eu*.

Din această curgere marile forme –

Am inspirat adânc. Și mi-am dat seama că persoana care a tras aer în piept nu era persoana din povestea mea, cu acea mână de copil ce manevrează plină de încredere creionul –

Oare fusesem acea persoană? Un copil dar totodată un explorator căruia-i este brusc luminată cărarea, în fața căruia vegetația se dă în lături –

Și dincolo de asta, nemaifiind ascunsă vederii, acea singurătate exaltată pe care a trăit-o probabil Kant pe drumul lui spre poduri – (împărtășim o zi de naștere.)

Afară, străzile festive erau pline, pe final de ianuarie, cu lumini stinse de Crăciun.

O femeie se sprijinea de umărul iubitului fredonând Jacques Brel cu vocea subțire, de soprană –

Bravo! Ușase-nchide.

Acum nimic nu mai scapă, nimic nu intră –

Nu mă mișcasem. Am simțit cum desertul se-ntinde în fața mea, cum se-ntinde (îmi pare acum) în toate părțile, mișcându-se chiar în timp ce vorbesc, așa că eram constant față-n față cu nimicul, acel fiu vitreg al sublimului, care, se dovedește, a fost atât subiectul, cât și mediul meu.

Ce ar fi spus geamănul meu, de-ar fi ajuns la el gândurile mele?

Poate-ar fi spus că în cazul meu nu era niciun obstacol (de dragul argumentației)

după care aş fi fost îndrumată spre religie, cimitirul unde se răspunde întrebărilor legate de credință.

Ceața s-a risipit. Pânzele albe au fost întoarse cu fața la perete.

Pisicuța a murit (așa zicea cântecul).

Oare o să fiu sculat din morți, întreabă spiritul.

Iar soarele spune da.

Iar deșertul răspunde vocea ta e nisip risipit în vânt.

Miezul nopții

În sfârșit, noaptea m-a învăluit;

pluteam pe ea, poate în ea, ori mă purta așa cum râul poartă o barcă, iar în același timp, se-nvârtejea deasupra mea, împânzită de stele, totuși întunecată.

Astea erau clipele pentru care trăiam.

Eram, așa simțeam, ridicată în mod misterios deasupra lumii astfel că acțiunea era, în sfârșit, imposibilă ceea ce făcea ca gândirea să devină nu doar posibilă, ci nelimitată.

Nu avea capăt. Nu era nevoie, simțeam eu, să fac nimic. Totul urma să fie făcut pentru mine, sau mie, iar dacă asta nu se întâmpla înseamnă că nu fusese vorba despre ceva esențial.»

Stăteam în balconul meu.

În mâna dreaptă țineam un pahar de scotch în care se topeau două cuburi de gheață.

Tăcerea pătrunsese în mine.

Era ca noaptea, iar amintirile mele – erau ca stelele pentru că erau imobile, deși, bineînțeles, dacă am putea vedea ca niște astronomi am vedea că ele sunt focuri nesfârșite, ca focurile iadului.

Mi-am așezat paharul pe balustrada din metal.

Dedesubt, râul licărea. Cum am spus, totul sclipea – stelele, luminile de pe pod, clădirile importante iluminate ce păreau a se opri la nivelul râului pentru a porni din nou,

opera omului întreruptă de natură. Din vreme-n vreme vedeam bărcile de agrement ale înserării; pentru că seara era caldă, erau încă pline de oameni.

Asta a fost marea excursie a copilăriei mele.

Scurta călătorie cu trenul ce-a culminat cu un ceai Gala pe cheiul râului, apoi ceea ce mătuşa mea a numit promenada noastră, apoi chiar vaporul ce-a navigat înainte şi-napoi deasupra apelor întunecate -

Monedele din mâna mătuşii au trecut în mâna căpitanului.

Mi-a fost înmănat biletul, de fiecare dată un alt număr. Apoi vaporul a pătruns printre curenţi.

Îl ţineam pe fratele meu de mână.

Priveam succesiunea de monumente mereu în aceeaşi ordine»

astfel încât ne mutam în viitor trăind recurenţe perpetue.

Vaporul naviga în amonte şi înapoi.

Se mişca prin timp şi apoi printr-o inversare a timpului, deşi direcţia noastră era mereu înainte, iar catena încontinuu săpa o cărare în apă.

Era asemenea unei ceremonii religioase în care congregaţia stătea în aşteptare, contemplând, şi la asta se reducea totul, la contemplaţie.

Oraşul aluneca pe lângă noi, jumătate pe dreapta, jumătate pe stânga. Uite ce frumos e oraşul, 7

ne-a spus mătuşa. Pentru că era luminat, bănuiesc. Sau poate pentru că aşa scria în broşura tipărită.

După asta am luat primul tren.

Am aţipit des, chiar şi fratele meu a adormit.

Eram copii de la ţară, neobişnuiţi cu asemenea intensităţi.

Măi băieţi, sunteţi terminaţi, a spus mătuşa mea, de parcă însăşi copilăria noastră ar fi purtat o aură a epuizării.

Afară, se auzea strigătul bufniţei.

Cât de obosiţi eram când am ajuns acasă.

M-am culcat cu ciorapii în picioare.

Noaptea era foarte întunecată.

Luna a răsărit.

Am văzut mâna mătușii cum apucă balustrada.

Cu mare bucurie, aplaudând și chiuind, ceilalți au urcat pe puntea superioară să urmărească dispariția pământului în ocean -

Sabia în stâncă

Analistul meu a ridicat scurt privirea.

În mod normal nu-l puteam vedea dar învățasem, în anii petrecuți împreună, să intuiesc aceste mișcări. Ca de obicei, a refuzat să recunoască dacă aveam dreptate sau nu. Inocența mea versus comportamentul lui evaziv: micul nostru joc.

În momente ca ăsta, simțeam că analiza e înfloritoare: părea săiste în mine o vivacitate vicleană pe care eram înclinată s-o reprim. Indiferența analistului în fața performanțelor mele era acum enorm de liniștitoare. Un soi de intimitate crescuse între noi ca un codru în jurul unui castel.

Jaluzelele erau lăsate. Dungi șovăitoare de lumină înaintau pe covor.

Printr-o mică fâșie de deasupra pervazului, vedeam lumea de afară.

În tot acest timp aveam senzația amețitoare că plutesc deasupra vieții mele. Undeva departe, s-a petrecut viața aceea. Dar se petrecea ea încă: asta era întrebarea.

Vară târzie: lumina pălea.

Petice scăpate pe furiș pâlpâiau deasupra plantelor în ghivece.

Eram în al șaptelea an de analiză.

Începusem să desenez din nou - mici schițe modeste, constructe ocazionale tridimensionale modelate după obiecte funcționale -

Totuși, analiza îmi solicita mult timp. De unde scădeam acest timp: și asta era întrebarea.

Stăteam întinsă, privind fereastra, lungi intervale de tăcere alternând cu ruminații oarecum indifferente

și întrebări retorice -

Analistul, simțeam, mă privea.

Astfel, în imaginația mea, își fixează o mamă copilul adormit, iertarea precedând înțelegerea.

Sau, mai probabil, așa trebuie să mă fi privit fiarele meupoate că tăcerea dintre noi prefigura această tăcere, în care tot ceea ce rămânea nespus era cumva împărtășit. Părea un mister.

Apoi ora s-a terminat.

Am coborât așa cum urcasem; portarul a deschis ușa.

Vremea blândă a acelei zile era tot acolo.

Deasupra magazinelor, fuseseră desfășurate copertine dungate ca să protejeze fructele.

Restaurante, magazine, chioșcuri cu ediții de seară și țigări.

Interioarele se luminau în timp ce exteriorul devenea din ce în ce mai întunecat.

Poate că-și făceau efectul medicamentele?

La un moment dat, s-au aprins lampioanele.

Am avut brusc senzația că sunt urmărită de camere de filmat;

simțeam mișcarea din jurul meu, ființe ca mine împinse de un fetiș irațional al acțiunii -

Cât de profund mă împotriveam la asta! îmi părea superficial și fals, sau poate parțial și fals - Pe când adevărul - ei bine, adevărul, așa cum îl vedeam eu era exprimat ca nemișcare.

Am mers o vreme, privind la vitrinele magazinelor - prietenii mei deveniseră celebri.

Auzeam curgerea râului în fundal, de unde venea mirosul uitării amestecat cu cel al ierburilor aromatice din ghivecele restaurantelor -

Stabilisem să mă văd cu o veche cunoștință la cină.»

Și uite-l acolo, la masa noastră obișnuită;

vinul era în pahare; conversa cu ospătarul, vorbeau despre felurile de mâncare cu miel.

Ca de obicei, s-a iscat o mică ceartă la cină, aparent legată de o problemă de estetică. Am lăsat-o să se stingă.

Afară, podul strălucea.

Mașinile goneau încoace și-ncolo, râul strălucea la rândul lui, imitând podul. Natura reflecta arta: ceva în genul.

Prietenului meu i s-a părut o imagine puternică.

Era scriitor. Numeroasele lui romane erau, la vremea aia, foarte lăudate. Semănau mult între ele. Totuși, mulțumirea lui ascundea suferință așa cum probabil că suferința mea ascundea mulțumire. Ne știam de mulți ani.

9 >

L-am acuzat, iar, de lene.

El mi-a aruncat, iar, cuvintele-napoi -

Și-a ridicat paharul și l-a întors cu fundul în sus.

Asta-i puritatea ta, a spus, asta e perfecționismul tău - Paharul era gol; nu a lăsat nicio urmă pe fața de masă.

Mi se urcase vinul la cap.

Am mers încet spre casă, cufundată în gânduri, ușor abțiguită.

Mi se urcase vinul la cap, sau era chiar noaptea, dulceața sfârșitului de vară?

Criticii, a spus el, criticii au ideile. Noi, artiștii * >

(m-a inclus și pe mine) - noi, artiștii, suntem doar niște copii cu jocurile noastre.

Muzica interzisă

După ce orchestra cântase ceva vreme și trecuse de andante, de scherzo, de poco adagio, iar primul flautist își așezase capul pe suportul de instrument, dat fiind că nu ar mai fi fost nevoie de el până a doua zi, a venit un pasaj care era numit muzica interzisă pentru că nu putea, a specificat dirijorul, îl interpretată. Totuși, ea trebuie să existe și să se treacă prin ea, un interval aflat la discreția dirijorului. Dar în seara asta, hotărăște dirijorul, ea trebuie interpretată - e ahtiat să-și facă un nume. Flautistul se trezește tresărind. S-a întâmplat ceva cu urechile lui, ceva ce n-a mai simțit vreodată. Somnul lui a luat sfârșit. Unde mă aflu acum, se gândește. Și apoi a repetat, ca un bătrân care zace pe podea, în loc să se afle în pat. Unde mă aflu acum?

Fereastra deschisă

Un scriitor mai vârstnic își făcuse obiceiul de a scrie cuvântul SFÂRȘIT pe o bucată de hârtie înainte de a începe să lucreze la povestirile lui, după care lua un teanc de foi, de obicei subțire iarna, când lumina zilei se stingea repede, și comparativ mai mare în timpul verii, când gândirea lui se elibera și devenea asociativă, expansivă ca gândirea unui tânăr. Indiferent de numărul lor, așeza aceste foi goale deasupra ultimei, ascunzând-o astfel. Abia atunci povestirea i se dezvăluia, castă și rafinată iarna, mai liberă vara. Prin

aceste metode devenise un maestru recunoscut.

Lucra de preferință într-o încăpere fără ceasuri, încrezându-se în lumină să-i spună când se termina ziua. Vara, îi plăcea să țină fereastra deschisă. Atunci cum de-a intrat, vara, vântul iernii în încăpere? Ai dreptate, a urlat el în vânt, asta mi-a lipsit, această hotărâre și bruschete, acest caracter surprinzător – Ah, de-aș putea face asta, aș fi un zeu! Și s-a întins pe podeaua rece a biroului, privind cum vântul răscolește foile, amestecându-le pe cele scrise cu cele nescrise, cu sfârșitul rătăcit printre ele.

Asistentul melancolic

Am avut un asistent, dar el era melancolic, atât de melancolic, încât asta-l împiedica să-și facă treaba.

Trebuia să-mi deschidă scrisorile, care erau doar câteva, și să răspundă la cele care cereau un răspuns, lăsând un spațiu la final, pentru semnătura mea. Și, sub semnătura mea, inițialele lui, formalitate de care, la început, era tare mândru. Când suna telefonul, trebuia să spună că angajatorul lui este deocamdată ocupat, și să se ofere să preia mesajul.

După câteva luni, a venit la mine. Stăpâne, a spus (așa-mi zicea el), am ajuns să-ți fiu inutil; trebuie să mă dai afară. Și am văzut că-și făcuse bagajele și era gata de plecare, deși era noapte și ninge. Mi s-a făcut milă de el.

Ei bine, am spus, dacă nu-ți poți îndeplini aceste câteva îndatoriri, atunci ce poți face? Iar el mi-a arătat ochii, care erau plini de lacrimi. Pot să plâng, a spus.

Atunci trebuie să plângi pentru mine, i-am spus, așa cum
Iisus a plâns pentru omenire.

Totuși, simțeam că ezită.

Viața ta e de invidiat, a spus: la ce să mă gândesc
atunci când plâng?

Și i-am vorbit despre zilele mele găunoase, și despre
timp, care se sfârșește, și despre lipsa de sens a
realizărilor mele, iar pe măsură ce vorbeam am avut
senzația stranie de a simți din nou ceva fată de altă ființă
umană -

A rămas complet nemișcat.

Aprinsesem un mic foc în vatră;

Îmi amintesc cum se auzea murmurul satisfăcut al
buștenilor muribunzi -

Stăpâne, a spus, ai oferit un sens suferinței mele.

A fost un moment ciudat.

Toată discuția păruse totodată adânc înșelătoare și
profund adevărată, de parcă asemenea cuvinte precum
găunoșenie și lipsă de sens stimulasera vreo emoție
reamintită care se atașa acum de această ocazie și această
persoană.

Chipul îi radia. Lacrimile îi scânteiau roșii și aurii în
lumina focului.

Apoi a dispărut.

Afară, zăpada cădea, peisajul schimbându-se într-o
serie de generalizări plate marcate ici și colo de forme >
enigmatice, acolo unde zăpada fusese spulberată.

Strada era albă, copacii de tot soiul erau albi -
Schimbări de suprafață, dar nu asta e ce vedem cu
adevărat, întotdeauna?

Racursiul unei călătorii

Scările mi s-au părut mai greu de urcat decât mă
așteptasem, așa că m-am așezat, ca să zic așa, la mijlocul
călătoriei. Pentru că era o fereastră mare pe partea din
fața balustradei, am putut să mă distrez cu micile drame și
comedii ale străzii, deși n-a trecut niciun cunoscut, cu

siguranță nimeni care-ar fi putut să mă ajute. Nici chiar scările nu erau folosite, din ce mi-am dat seama. Trebuie să te ridici, frate, mi-am spus. Fiindcă asta a părut dintr-odată imposibil, am făcut cum am crezut mai bine: m-am pregătit de somn, cu capul și brațele pe treapta de sus, cu trupul ghemuit dedesubt. La ceva vreme după, a apărut o fetiță în capul scărilor, ținând de mână o femeie mai vârstnică. Bunico, a strigat fetița, e un mort pe scară! Trebuie să-l lăsăm să doarmă, a spus bunica. Trebuie să-l ocolim în liniște. Se află în acel»

punct al vieții când pare insuportabil atât să te întorci la început, cât și să mergi spre capăt; prin urmare, s-a hotărât să se oprească aici, în mijlocul lucrurilor, deși asta-l transformă într-un obstacol pentru alții, cum suntem noi. Dar nu trebuie să abandonăm speranța; și în viața mea a existat un asemenea moment, chiar dacă se-ntâmpla cu mult timp în urmă. Spunând asta, a dat drumul copilei ca s-o ia înaintea ei, astfel încât să mă depășească fără să mă deranjeze.

Mi-ar fi plăcut să-i ascult toată povestea, dat fiind că părea, în timp ce trecea pe lângă mine, o femeie viguroasă, gata să se bucure de plăcerile vieții, și deopotrivă directă, lipsită de iluzii. Dar îndată vocile lor au devenit șoapte, ori ajunseseră foarte departe. O să-l mai vedem la întoarcere, a murmurat copilul. O să fie de mult plecat, a spus bunica, va fi terminat de urcat sau de coborât, după caz. Atunci o să-mi iau rămas-bun acum, a spus fetița. Și a îngenuncheat mai jos de mine, cântând o rugăciune pe care am recunoscut-o ca fiind rugăciunea evreiască pentru morți. Domnule, a șoptit, bunica zice că nu ești mort, dar m-am gândit că rugăciunea asta îți va liniști groaza când eu nu voi mai fi aici, la momentul potrivit.

Când o vei auzi din nou, a spus ea, poate că versurile vor fi mai puțin intimidante dacă-ți vei aminti cum le-ai auzit prima oară, rostite de vocea unei fetițe.

Apropierea de orizont

Într-o dimineață m-am trezit și nu-mi puteam mișca mâna dreaptă.

Avusesem, din când în când, dureri serioase pe partea aia, la mâna cu care pictez, dar de data asta nu simțeam nicio durere. Într-adevăr, nu simțeam nimic.

Medicul a sosit în mai puțin de-o oră.

S-a pus imediat problema de a consulta alți medici, de a face diverse investigații, intervenții - l-am trimis pe doctor acasă, în schimb am angajat secretarul care notează aceste gânduri, și-ale cărui calități, mi se dau asigurări, sunt adecvate nevoilor mele.

Stă așezat lângă pat, cu capul plecat, probabil pentru a nu putea fi descris.

Așa că-ncepem. Plutește un soi de veselie-n aer, de parcă ar cânta păsărele.

Prin fereastra deschisă intră rafale de vânt înmiresmate.

Se apropie cu repeziciune (îmi amintesc) ziua mea de naștere.

Poate că cele două momente mărețe se vor ciocni și-mi voi vedea cele două euri cum se-ntâlnesc, venind și plecând -

Bineînțeles, mare parte din eul meu original a murit deja, așa că un strigoi va trebui să-mbrățișeze o mutilare.

Cerul, vai, e încă foarte departe, nu foarte vizibil din pat.

Există acum ca ipoteză îndepărtată, un loc al libertății cu totul neconstrâns de realitate.

Mă trezesc imaginându-mi triumfurile bătrâneții, desene imaculate, vizionare făcute cu mâna mea stângă - „stângă” fiind de asemenea „cea rămasă”.

Fereastra e închisă. Iarăși liniște, multiplicată.

Iar din mâna mea dreaptă, toată simțirea dispărută.

Ca atunci când însoțitoarea de bord anunță încheierea părții audio a serviciului din timpul zborului.

Simțirea dispărută - mi se pare că ar fi o bună inscripție funerară.

Dar am greșit când am sugerat că s-a mai întâmplat.

De fapt, am fost hăituită de simțire; darul expresiei e cel care m-a părăsit adesea.

M-a părăsit, m-a chinuit, practic toată viața mea.

Secretarul ridică fruntea, plin de respect abstract, apropierea morții inspiră. Nu poate fi, serios, decât incitantă această naștere a formei din haos.

O mașinărie, văd, a fost instalată lângă pat pentru a-i informa pe vizitatorii mei în legătură cu înaintarea mea spre orizont. Propria-mi privire tot alunecă spre ea, linia palpitândă urcă și coboară ușor ca o voce de om într-un cântec de leagăn.

Apoi vocea amuțește.

Moment în care sufletul meu se va fi contopit cu infinitul, care e reprezentat de o linie dreaptă, ca un semn de minus.

Nu am moștenitori >

În sensul în care nu am nimic substanțial

de lăsat în urmă.

Poate că timpul va revizui această dezamăgire.

Cei ce mă știu bine nu vor fi uimiți;

sunt de acord. Cei de care mă leagă afecțiunea vor ierta, sper, distorsiunile impuse de această ocazie.

Voi fi concisă. Cu asta se încheie, după cum spune însoțitoarea de bord, zborul nostru de scurtă durată.

Și toți oamenii pe care nu-i vom cunoaște vreodată se bulucesc pe culoar, și toți sunt dirijați spre terminal.

Seria albă

O zi urma celeilalte, fără întrerupere.

Iarna a trecut. Luminile de Crăciun au fost strânse laolaltă cu stelele ponosite atârinate de-a lungul diverselor străzi comerciale. Pe pavajul umed au apărut cărucioarele cu flori, căldărușele din metal pline cu flori de gutui și deditei.

Sfârșitul a venit și-a trecut.»

Sau ar trebui să spun, la anumite intervale sfârșitul s-a apropiat;

am trecut prin el așa cum un avion trece printr-un nor. Vizavi, semnul de liber încă lumina deasupra toaletei.

Mătușa mea a murit. Fratele meu s-a mutat în America.

La încheietură, cadranul ceasului lumina în falsul întuneric (se dădea filmul).

Asta era proprietatea lui specială, un fel de pulsație albăstruie ce făcea ca numerele să fie ușor de citit, chiar și-n» >

absenta luminii.

Prințiar, mereu am crezut asta.

Totuși, trecerea serenă a brațului orei nu mai reprezenta percepția mea asupra timpului care devenise un simț al imobilității

exprimată drept mișcare de-a curmezișul unor distanțe foarte mari.

Brațul s-a mișcat;

douăsprezece, pe măsură ce-l urmăream, a devenit unu, din nou.

În vreme ce timpul era acum mediul în care eram conținută împreună cu ceilalți pasageri, așa cum bebelușul e conținut de pătuțul lui solid, sau, ca să extind comparația, așa cum pruncul nenăscut se bălăcește în pânțele mamei.

În afara pântecelui, pământul se prăbușise în depărtare; vedeam cum văpăile fulgerelor izbesc aripa.

Când mi s-au terminat fondurile, am mers să locuiesc pentru o vreme într-o casuță de pe pământurile fratelui meu în statul Montana.

Am ajuns pe întuneric; la aeroport, mi s-au pierdut bagajele.

Mi se părea că mă mutasem nu pe orizontală, ci mai curând dintr-un loc foarte jos într-unul aflat la mare înălțime, poate încă suspendat în aer.

Într-adevăr, Montana era asemeni lunii -

Fratele meu conducea cu mână sigură pe drumul cu gheață, oprind din când în când să-mi arate vreo formațiune stranie.

Eram, în mare, tăcuți.

Mi-a trecut prin minte că reluaserăm aranjamentele copilăriei, picioarele care ni se atingeau, volanul substituindu-se acum cărții.

Totuși, în cel mai profund sens, ele erau interșanjabile: dacă fratele meu nu ne-ar fi condus mereu.

atât pe el, cât și pe mine, afară din sumbra noastră cameră într-o noapte cu stânci și lacuri punctate de săbii ițindu-se ici și colo - Cerul era negru. Pământul era alb și rece.

Am urmărit noaptea dispărând. Deasupra zăpezii albe soarele a răsărit, dând zăpezii o stranie nuanță rozalie.

Apoi am ajuns.

Am stat o vreme în holul rece, așteptând să pornească încălzirea.

Fratele meu a scris lista de cumpărături pe care i-am dictat-o.

Pe chipul fratelui meu, valurile de tristere alternau cu cele de fericire.

M-am gândit, bineînțeles, la casa din Cornwall.

La vaci, la monotona muzică văratică a clopotelor -

Am trăit, așa cum probabil bănuiești, o clipă de teroare puternică.

Apoi am rămas singură.

A doua zi, mi-au venit bagajele.

Mi-am despachetat cele câteva lucruri.

Fotografia cu părinții mei în ziua nunții la care se adăuga acum o fotografie a mătușii mele în tinerețea ei abandonată, un suvenir pe care-l prețuisese și mi-l lăsase mie.

Pe lângă astea, doar articole de toaletă și medicamente, alături de mica mea garderobă cu haine de iarnă.

Fratele meu mi-a adus cărți și ziare.

M-a învățat diverse deprinderi lumești noi de care în

curând urma să nu mai am nevoie.

Totuși, pentru mine asta era lumea nouă: nu era nimic și nimic nu se presupunea că se va întâmpla. Zăpada cădea din cer. În anumite după-amiezi, îi dădeam lecții de desen soției fratelui meu.

La un moment dat, am început din nou să pictez.

Era imposibil să-ți formezi vreun fel de judecată legată de valoarea lucrărilor. De ajuns să spunem că picturile erau imense și complet albe. Vopseaua fusese aplicată în straturi groase, cu mișcări ample, neregulate -

Câmpii de alb și scânteieri, fulgerări de albastru, albastrul cerului vestic, sau ceea ce numeam în sinea mea albastru-de-ceas. Îmi vorbea dintr-o altă lume.

Mi-am condus poporul, îmi spunea, în sălbăticie unde va fi purificat.

Soția fratelui meu era fascinată.

Câteodată venea nepotul meu

(în curând avea să-mi devină companion).

Văd, spunea ea, figura unui copil.

Voia să spună, cred, că de pe suprafața picturii emanau sentimente, sentimente de neajutorate sau singurătate - Afară, zăpada cădea.

Fusesem acceptată, simțeam asta, în încremenirea ei. Totuși, fiecare mișcare a pensulei era o decizie, nu o decizie conștientă, totuși o decizie, ca atunci când, de exemplu, ucigașul apasă pe trăgaci.

Asta, spune el. Asta e ceea ce vreau să fac.

Sau, poate, ceea ce trebuie să fac.

Sau asta e tot ce pot eu să fac.

Aici, cred, analogia sfârșește într-un hățiș de judecăți morale.

După care, bănuiesc, nu-și amintește nimic.

La fel, nu pot spune exact cum au luat ființă picturile astea, deși la final au fost multe, greu de expediat acasă.

Când m-am întors, Harry era cu mine. Este, cred, un băiat gentil cu înclinații spre viața domestică.

De fapt, a învățat singur să gătească în ciuda presiunilor puse de programul lui academic.

Ne potrivim. Adesea cântă în timp ce-și face treburile. Așa cânta mama (sau, mai precis, asta povestea mătușa mea).

Îi cer adesea un anumit cântec care mi-e drag, iar el se apucă să-l învețe. Este, după cum am spus, un băiat gentil. Dealurile au prins viață, cântă el, iar și iar. Și câteodată, în timpul stărilor mele de spirit mai întunecate, acel Jaques Brel care m-a tot bântuit.

Pisicuța a murit, asta însemnând, presupun, ultima speranță.

Pisicuța a murit, cântă Harry, va fi inutilă fără trup.

Cântate de vocea lui Harry, toate astea sunt liniștitoare.

Câteodată vocea-i tremură, ca-n timpul unei emoții puternice, iar atunci, pentru o clipă, dealurile au prins viață copleșește pisicuța a murit.

Dar noi nu trebuie, în mare, să alegem între ele.

Totuși, cântecele mai sumbre îl inspiră; fiecare vers capătă variante.

Pisica a murit: cine-și va așeza, acum, inima pe inima mea, ca să mă-ncălzească?

Sfârșitul speranței, cred că asta înseamnă, totuși, în vocea lui Harry pare că o poartă măreață se deschide furtunos -

Pisica ninsă dispare pe crengile de sus;

O, oare ce voi vedea când o voi urmări cu privirea?

Calul și călărețul

A fost odată un cal, iar pe cal stătea un călăreț. Cât de arătoși păreau în lumina soarelui de toamnă, pe când se apropiau de un straniu oraș! Oamenii se îmbulzeau pe străzi sau strigau de la ferestrele înalte. Bătrânele stăteau printre ghivece cu flori. Dar când te uitați după vreun alt cal sau alt călăreț, degeaba o faceai. Prietene, a spus animalul, de ce nu mă abandonezi? De unul singur, o să te descurci pe aici. Dar să te abandonez, a spus celălalt, ar însemna să las o parte din mine în urmă, și cum să fac asta dacă nu știu ce parte din mine ești tu?

O operă de ficțiune în timp ce întorceam ultima filă, după multe nopți, un val de tristețe m-a-nvăluit. Unde dispăruseră toți acești oameni ce păruseră atât de reali? Ca să-mi abat atenția, am ieșit în noapte; din instinct, am aprins o țigară. În întuneric, țigara strălucea ca focul aprins de un supraviețuitor. Dar cine-ar putea vedea această lumină, acest mic punct printre infinitele stele? Am rămas o vreme-n întuneric, cu țigara ce strălucea și devenea mai mică, fiecă respirație ucigându-mă cu răbdare. Cât de mică era, cât de puțin dura. Puțin, puțin, dar acum înăuntrul meu, acolo unde stelele n-ar putea fi niciodată.

Povestea unei zile

1.

Am fost trezită în dimineața asta ca de obicei de dungile înguste de lumină ce treceau prin jaluzele așa că primul meu gând a fost despre incompletitudinea luminii -

Mi-am imaginat lumina așa cum fusese ea înainte ca jaluzelele s-o oprească -

cât de zădărnicită trebuie să se fi simțit, ca o minte asurzită de prea multe medicamente.

2.

În curând m-am găsit la măsuta mea îngustă; la dreapta, rămășițele unui dejun frugal.

Limbajul îmi umplea capul, veselie sălbatică alterna cu disperarea profundă -

Dar dacă esența timpului este schimbarea, cum poate ceva să devină nimic?

Asta m-am întrebat eu.

3.

Am stat târziu în noapte și-am meditat la măsuta mea până când mi-am simțit capul atât de greu și de gol încât a trebuit să mă întind.

Dar nu m-am întins. În schimb, mi-am așezat capul pe brațele încrucișate în fața mea pe lemnul aspru.

Ca un pui de pasăre în cuib, capul mi-era așezat pe brațe.

Era sezonul secetos.

Am auzit ceasul bătând de trei, apoi de patru -

Am început atunci să străbat camera și la scurt timp după aceea străzile de afară ale căror cotituri și ocoluri mi-
erau familiare

din alte nopți ca asta. Am mers și-am tot mers în
cerc, imitând instinctiv brațele ceasului.

Pantofii, când am privit în jos, mi-erau acoperiri cu
praf.

Deja luna și stelele apuseseră.

Dar ceasul din turnul bisericii încă strălucea -

4.

Așa că m-am întors acasă.»

Am rămas vreme-ndelungată pe veranda din capul
scărilor, refuzând să descui ușa.

Soarele răsărea.

Aerul devenise greu, nu pentru că ar fi conținut mai
multă substanță ci pentru că nu mai rămăsese nimic de
respirat.

Am închis ochii.

Eram sfâșiată între o structură de opoziții și o
structură narativă - J

5.

Camera era așa cum o lăsasem.

În colț se afla un pat.

Mai era și masa de sub fereastră.

Era acolo lumina care se izbea de fereastră până
când am ridicat jaluzelele și-n clipa aceea a fost
redistribuită sub forma unor pâlپări prin coronamentul
copacilor.

O grădină de vară

1.

Cu câteva săptămâni în urmă am descoperit o
fotografie a mamei în care stă așezată la soare, cu fata
înlăcărata fie în >

urma unei realizări, fie a unui triumf.

Soarele strălucea. Câinii îi dormeau la picioare, acolo unde și timpul dormea, calm și nemișcat, așa cum e în toate fotografiile.

Am șters praful de pe chipul mamei.

Într-adevăr, praful acoperea totul; îmi părea a fi voalul persistent de nostalgie ce protejează toate relicvele copilăriei.

În fundal, un amestec de mobilă de grădină, copaci și tufișuri.

Soarele a coborât pe cer, umbrele s-au lungit și s-au întunecat.

Cu cât ștergeam mai mult praful, cu atât creșteau aceste umbre.

A venit vara. Copiii s-au aplecat peste gardul de trandafiri, iar umbrele lor s-au contopit cu umbrele trandafirilor.

Un cuvânt mi-a venit în minte, privind toate aceste deplasări și schimbări, aceste ștersături care acum erau evidente –

a apărut și la fel de iute a dispărut.

Era orbire ori beznă, primejdie, confuzie?

A venit vara, apoi toamna. Frunzele își schimbau culoarea, copiii erau puncte luminoase într-un amestec de bronz și siena.

2.

Când mi-am revenit cât de cât după aceste evenimente, am pus fotografia la loc, așa cum o găsisem între paginile unei cărți broșate străvechi, din care multe fragmente fuseseră adnotate pe margine, câteodată cu cuvinte, dar mult mai adesea cu semne de întrebare și de exclamare însuflețite însemnând „Sunt de acord” sau „Nu știu, sunt confuză” –

Cerneala era ștearsă. Ici și colo nu-mi dădeam seama»

ce gânduri îi trecuseră prin minte cititoarei dar printre pete simțeam un fel de urgență, de parcă ar fi

căzut lacrimi acolo.

Am ținut pentru o vreme cartea în mână.

Moartea la Veneția (în traducere);

Îmi notasem numărul paginii în caz că, așa cum credea Freud, nimic nu e întâmplător.

Astfel micuța fotografie a fost îngropată la loc, așa cum trecutul e îngropat în viitor.

Pe margine erau scrise două cuvinte, unite printr-o săgeată: „sterilitate” și, în josul paginii, „uitare” -

„Lui i se părea că psihagogul acela palid și drăgălaș îi zâmbește și îi face semne...”

3.

Cât de tăcută e grădina;

nicio briză nu vântură cireșul cornelian.

A sosit vara.

Ce liniște e»

acum, când natura a triumfat. Stâlpii scorțoși de sicomor»

sprijină rafturile imobile ale frunzișului, pajiștea de dedesubt luxuriantă, fosforescentă - Și, în mijlocul cerului, zeul impudic.

Lucrurile sunt, spune el. Ele sunt, nu se schimbă; reacția nu se schimbă.

Cât de tăcută e scena, dar și publicul; pare că respirația e o intruziune.

Trebuie că e foarte aproape, iarba e lipsită de umbră.

Cât de multă liniște, câtă tăcere, ca o după-amiază în Pompei.

4.

A murit mama azi-noapte, Mama, care nu moare niciodată.

Iarna era în aer, la multe luni distantă

dar oricum, era în aer.

Era zece mai.

Zambilele și mărul

Înfloreau în grădina din spate.

O auzeam pe Maria fredonând cântece din Cehoslovacia -

Cât de singură sunt cântece de genul ăsta.

Cât de singură sunt, jură mamă, fără tată - mintea îmi pare-atât de goală fără ei.

Din pământ se strecurau arome;

farfuriile erau în chiuvetă, spălate, dar nu și aranjate.

La lumina lunii pline

Maria împătura hainele spălate;

cearșafurile înțepenite deveneau albe dreptunghiuri uscate din lumina lunii.

Cât de singură sunt, dar în muzică tristețea îmi e bucurie.

Era zece mai, așa cum fusese nouă, sau opt.

Mama dormea în patul ei, cu mâinile întinse în față, cu capul așezat pe ele, în echilibru.

5.

Beatrice a dus copiii în parcul din Cedarhurst.

Soarele strălucea. Avioanele treceau înainte și-napoi deasupra capetelor, pașnic, pentru că războiul se terminase.

Era lumea imaginației ei:

adevărat sau fals, nu avea nicio importanță.

Proaspăt lustruită și strălucitoare - asta era lumea. Praful nu erupsese încă la suprafața lucrurilor.

Avioanele treceau înainte și-napoi, spre

Roma ori Paris - nu puteai ajunge acolo decât dacă zburai peste parc. Totul trebuie să treacă peste, nimic nu se poate opri -

Copiii se țineau de mână, aplecându-se să miroasă trandafirii.

Aveau cinci și șapte ani.

Infinit, infinit - asta era percepția ei asupra timpului.

Stătea așezată pe o bancă, cumva ascunsă de stejari.

Depart, frica se apropia și dispărea; dinspre gară venea zgomotul pe care-l făcea.

Cerul era roz și portocaliu, îmbătrânit, pentru că ziua

se termina.

Nu bătea vântul. Ziua de vară arunca umbre precum stejarii pe iarba verde.

Cuplul din parc

Un bărbat merge singur prin parc și alături de el merge o femeie, și ea singură. Cum îți dai seama? E ca și cum ar exista o linie între ei, ca o linie de pe un teren de sport. Și totuși, într-o fotografie ei ar putea părea un cuplu căsătorit, sătui unul de celălalt și de nenumăratele ierni trăite împreună. Altă dată, ar putea fi străini ce urmează să se întâlnească din greșeală. Ea își scapă cartea; aplecându-se ca s-o ridice, ea atinge, din greșeală, mâna lui, iar inima ei se deschide săltând precum cutia muzicală a unui copil. Iar din cutie iese o micuță balerină din lemn. Eu am creat asta, gândește bărbatul; deși nu face decât să se învârtă pe loc, este totuși un soi de dansatoare, nu o simplă bucată de lemn. Asta trebuie să explice muzica aiuritoare ce vine dinspre copaci.

Cuprins

Parabolă 7

O aventură 10

Trecutul 13

Noapte credincioasă și virtuoasă 15

Teoria memoriei 27

Tăcere plină de vorbe tăioase 28

Musafiri din străinătate 33

Peisaj aborigen 36

Utopia 39

Cornwall 40

Postfață 44

Miezul nopții 49

Sabia în stâncă 53

Muzică interzisă 59

Fereastra deschisă 60

Asistentul melancolic 62

Racursiul unei călătorii 65

Apropierea de orizont 67

Seria albă

Calul și călărețul... O operă de ficțiune Povestea unei zile... O grădină de vară... Cuplul din parc

La prețul de vânzare al cărții se adaugă 2%, reprezentând contravaloarea timbrului literar.

I-aJ Tipărit

M₄JNI FORUL

la R.A. „Monitorul Oficial”.